

GLOSSARIY

Inglizcha	O'zbekcha	Izoh
Abyssal	Abyssal	Tubsiz-dengiz tubining 3000-6000 metr chuqurligiga to'g'ri keladigan qismi
Accomadation	Akkomadatsiya	Moslashuv-ko'zning turli masofadagi narsalarni ochiq-ravshan ko'rishga maslashuvi.
Aclimatisation	Aklimatizatsiya	Iqlimga moslashish, organizmning yangiyashash sharoitiga moslashishi
Adaptation	Adaptatsiya	Moslashuv-organizmning evolyusiya jarayonida turli yashash sharoitlariga moslanishi.
Agama	Agama	Kichik va o'rtacha kattalikdagi kaltakesaklar kenja turkumining oilasi
Alveolae	Alveola	Pufakcha, xaltacha-o'pka bronxlarining oxirgi qismi.Ular nafas olganda kengayib, nafas chiqarganda torayib havo almashinuvini ta'minlaydi
Alveolus	Alveolalar (pufakcha, xaltacha)	O'pka bronxlarining oxirgi qismi. Ular nafas olganda kengayib, nafas chiqarganda torayib havo almashinuvini ta'minlaydi.
Amniota	Amniotalar	Embrioni atrofida murtak parda, shu jumladan amnion hosil qiladigan yuksak tuzilishga ega bo'lgan umurtqali hayvonlar (sudralib yuruvchilar, qushlar, sutemizuvchilar).
Amphibian	Amfibiya	Suvda hamda quruqlikda yashovchilar, umurtqali hayvonlar kenja tipining sinfi
Amphisben	Amfisben	Halqali kaltakesaklar-kaltakesaklar kenja turkumining bir oilasi.Tropik Amerika va Afrikada tarqalgan
Anabiosis	Anabioz	Hayotiy jarayonlari keskin sekinlashgan organism holati, yashash sharoiti juda yomonlashganda (harorat o'ta yuqori yoki past bo'lganda) hayvonlarda bu holat kuzatiladi.
Aorta	Aorta	Shoxtomir, kattatomir. Odam va hayvonlar organizmidagi eng katta va uzun yagona qon tomiri. Yurakning chap qorinchasidan chiqib organizmning barcha a'zolari va to'qimalariga tarmoqlanadi.

Aptery	Apteriya	Uchuvchi qushlarning pat bilan qoplanmagan teri qismi.
Area	Areal	Maydon, makon-o‘simlik va hayvonlarning biror turi, oilasi yoki turkumi tarqalgan geografik hudud
Arterian blood	Arterial qon	Toza qon, kislorodga boyigan qon.
Arterians	Arteriyalar	Yurak va aortadan chiqib, o‘pka alveolarida kislorodga boyigan qonni barcha tana a‘zolari va to‘qimalariga olib boruvchi qon tomirlar
Arteries	Arteyalar	Arteriyalar-yurak va aortadan chiqib, o‘pka alveolarida kislorodga boyigan qonni barcha tana a‘zolari va to‘qimalariga olib boruvchi qon tomirlar
Arxeopterix	Arxeopteriks	Dastlabki qush –qushlarning eng qadimgi, qirilib ketgan urug‘i. Kaltakesakdumlilar kenja sinfiga kiradi.
Arxeopterix	Arxeopteriks	O‘tgan asrda yura davrida yashagan hayvonlar. Bu hayvonlar o‘z tuzilishlariga ko‘ra sudralib yuruvchilar bilan qushlar o‘rtasidagi oraliq o‘rinni egallagan
Arxeopterix	Arxeopteriks	Tuzilishi jixatdan daraxtda yashovchi hayvonlar bo‘lib,shoxdan-shoxga uchib o‘tgan va parvozqilgan. Ularni hozirgi zamon qushlari bilan bog‘lovchi guruh topilmagan.
Autotomia	Avtotomiya	Avtotomiya (kesiblash)-bir qancha hayvonlarda kuchli qo‘zg‘alish ta‘sirida masalan, yirtqich hayvon changaliga tushib qolganda oyoqlari, dumi yoki tanasining bir qismini beixtiyor uzib tashlashi. Kaltakesaklarda avtotomiya demining ko‘ndalang tog‘ay qismidagi muskullarning kuchli va tez qisqarishi natijasid auzib tashlanadi. Avtotomiyada tananing uzib tashlangan qismi qayta tiklanadi
Bentos	Bentos	Dengiz va chuchuk suv havzalari tubidagi balchiqda va uning ustida yashaydigan organizmlar. Dengiz bentosi ko‘pchilik baliqlar va boshqa hayvonlar uchun ozuqa, ba‘zilari (suv o‘tlari, krab va baliqlar)dan inson ham foydalanadi.

Biogeography	Biogeografiya	Tirik organizmlar (mikroorganizmlar, zamburug'lar, o'simliklar va hayvonlar) jamoasi va ular komponentlari(tur, avlod, oila va bosh.)ning yer yuzida tarqalish qonuniyatlarini o'rganuvchi fan. Bu fan ma'lumotlaridan biologiya, qishloq xo'jaligi va tibbiyotda keng foydalaniladi.
Carnivora	Yirtqichlar	Vakillari asosan hayvon obyekti bilan ovqatlanishga layoqatlanagan. Shu sababli bularning ayniqsa tishlari va o'tkir changal tirnoqlari ancha o'zgacha tuzilgan. Kurak tishlari mayda, qoziq tishlari yaxshi rivojlangan, oziq tishlarining yuzasi doimo bo'rtmali bo'ladi.
Chiroptera	Qo'lqanotlilar	Vakillari sutemizuvchilarning havoda uchib yurishga moslashgan birdan-bir guruhidir. Bularning uchish organi – qanotlari oldingi oyoqning nihoyatda uzaygan 2-5-ta barmoqlari, yelka, yelka oldi, tanasining yon tomonlarini, keyingi oyog'i va dumini tutashtirib turadigan junsiz teri pardadan tashkil topgan.
Chorda	Xorda	Pay, ip – xordali hayvonlarning elastik o'q skeleti. Birlamchi ichak orqa qismining o'rtasidan bo'rtib chiqishi natijasida hosil bo'ladi. Xorda lantsetniklar, to'garak og'izlilar, baliqlardan – yaxlit boshlilar, ba.rasimonlar va ikki xil nafas oluvchilarda – hayoti davomida saqlanib qoladi .
Cloaca	Kloaka	Umurtqalilardan to'garak og'izlilar, ba'zi baliqlar (akulalar, skatlar), barcha suvda hamda quruqlikda yashovchilar, qushlar va sutemizuvchilardan dastlabki darrandalarda to'g'ri ichagining tashqariga ochiladigan kengaygan qismi. Kloakaga siydik yo'li,urug' yoki tuxum yo'llari ham ochiladi.
Coming and learning birds	Kelib-ketuvchi qushlar	Qishlash uchun ko'paygan joylarini tashlab, ming km uzoqlikka, ya'ni yangi tabiiy-geografik zonalarga uchib ketadi
Crack	Kloaka	Umurtqalilardan to'garak og'izlilar, ba'zi baliqlar(akulalar, skatlar), barcha suvda hamda quruqlikda yashovchilar, qushlar va sutemizuvchilardan dastlabki darrandalarda to'g'ri ichagining tashqariga

		ochiladigan kengaygan qismi. Kloakaga siydik yo‘li, urug‘ yoki tuxum yo‘llari ham ochiladi
Cuculiformes	Kakkular	Vakillari daraxtda yashashga moslashgan. 2-ta barmog‘i oldinga, 2-tasi orqa tomonga qaratilgan. Asosan hasharotlar bilan ovqatlanadi. Kakkularning 70%-ga yaqini uya paraziti hisoblanadi, ya’ni o‘zlari uya qurmasdan, tuxumlarini boshqa qushlarning uyasiga qo‘yadi.
Detached	Dimorfizm	Bir turga mansub bo‘lgan organizmlarda morfo-fiziologik belgilari bilan bir-biridan keskin farq qiladigan shakllarning mavjud bo‘lishi. Jinsiy dimorfizm hayvonlar orasida keng tarqalgan.
Diafragm	Diafragma	Odam va hayvonlarning ko‘krak qafasini qorin bo‘shlig‘idan ajratib turuvchi muskul - paydan iborat to‘siq parda
Ecological basses	Ekologik omillar	Yashash muhiti tarkibiy qismlarini tashkil etuvchi namlik ,harorat, yorug‘lik va boshqalar.
Gatteria	Gatteriya	Xartumboshlilar turkumiga mansub eng qadimgi sudralib yuruvchi turi. Faqat Yangi Zelandiyada tarqalgan
Gentoo	Gentoo	Ko‘pchilik pingvinlar soatiga 4-7 milda suvga sho‘ng‘iydi. Ularning ichida tez harakatlanuvchi pingvin. 22 km/soat tezlikda sho‘ng‘iy oladi.
Gesperornis	Gesperornis	Qirilib ketgan qadimgi tishli qushlar katta turkumining vakili.
Goatsin	Goatsin	Tovuqsimonlar turkumiga mansub goatsinlar oilasining turi.
Hermofrodits	Germafrodit	Germafrodit-biror oganizmida ham erkaklik va ham urg‘ochilik jinsiy organlarining bo‘lishi.
Herpetology	Gerepetologiya	Sudralib yuruvchi bilan suvda hamda quruqlikda yashovchilar sinflariga kiruvchi umurtqali hayvonlarni o‘rganadigan fan. Zoologiyaning bir tarmog‘i.
Insectivora	Hasharotxo‘rlar	Yo‘ldoshli sutemizuvchilarning eng primitiv turkumi hisoblanadi. Miya yarim sharlari ancha kichik va yuzasi silliq bo‘ladi. Tishlari guruhlarga yaxshi ajralmagan, bachadoni shoxli

		bo'ladi. Tumshug'ining uchida Harakatchan xartumchaning bo'lishligi hasha-rotxo'rlarning xarakterli belgisi.
Ixtiologiya	Ixtiologiya	Baliqlarning tuzilishi, hayot kechirishi, rivojlanishi, tarqalishi, sistematikasi va kelib chiqishini o'rganadigan fan.
Ixtiorinious	Ixtiornis	Jag'larida tishlari bo'lgan, yaxshi uchadigan qush bo'lgan, chunki uning uzun qanotlari va baland toj suyagi yaxshi rivojlangan.
Just learning birds	Ko'chmanchi qushlar	Ko'payish mavsumidan keyin noaniq yo'nalishlarga qarab bir necha km masofaga ko'chib boradi, lekin o'zining ko'paygan zonasini tashlab ketmaydi. Bu guruhga snegirlar, go'ngqarg'alar, zag'cha, olaqarg'a, qorayaloqlar, dehqon chumchuqlar va boshqala misol bo'la oladi
Lagomorpha	Tovushqonsimonlar	Vakillarining yuqori jag'idagi katta kurak tishlarining orqasida 1 juft kichkina qo'shimcha kurak tishlari bo'ladi. Tishlarining tuzilishiga ko'ra kemiruvchilarga o'xshab ketadi, ya'ni qoziq tishlari yo'q. kiradi, bular eng muhim ov darrandalari hisoblanadi.
Learning birds	Ko'chib yuruvchi qushlar	Yil fasllariga qarab joyini o'zgartirib turadigan qushlar
Lizards with tails	Kaltakesakdumlilar	Yura davrida yashagan, dumi uzun, oldingi oyoqlarida erkin barmoqlari bo'lib, tirnoqlari bilan daraxtga chirmashib chiqib, daraxtda yashashga moslashgan
Migration	Migratsiya (ko'chish)	Tarixiy taraqqiyot jarayonida yuzaga kelib odat bo'lib qolgan ma'lum bir yo'nalish bo'yicha va ma'lum vaqtga kelib hayvonlarning tabiiy ravishda o'z joyini o'zgartirishi
Nandu	Nandu	Janubiy Amerikada tarqalgan tuyaqush turi
Natural sanitars	Tabiiy sanitarlar	Xayvonlar murdasi va chirindilari xamda organic qoldiqlar va mikroorganizmlarni suvdan filtrlab oziqlanadigan xayvonlar.
Only	Germafrodit	Bir organizmda ham erkaklik va ham urg'ochilik jinsiy organlarining bo'lishi.
Ostriches	Tuyaqushlar	Metabolik suv hisobiga suyuqlik ichmasdan bir qancha kun yura oladi.

		Ammo ular suvni yaxshi ko'radi, agar zarur bo'lsa tez – tez cho'miladi.
Owls	Yapoloqqushlar	Tunda hayot kechirishga moslashgan yitqich qushlar.
Penguins	Pingvinlar	Uchmaydigan, lekin yaxshi suzadigan va sho'ng'iydigan qushlardir.
Perrotes	Kaptarlar	Vakillari o'rtacha kattalikdagi donxo'r qushlardir. Jig'ildoni yaxshi rivojlangan. Qanoti uzun va o'tkirlashgan.
Policoterm	Sovuqqonli hayvonlar	Tanasining harorati turg'un bo'lmay tashqi muhit haroratiga moslanib o'zgarishiga bog'liq bo'lgan hayvonlar. Bularga barcha umurtqasiz hayvonlar va umurtqali hayvonlardan -to'garakog'izlilar, baliqlar, suvda hamda quruklikda yashovchilar, sudralib yuruvchilar kiradi
Populatsion poroces	Populyatsiya	Tur tarqalgan arealning ma'lum qismida yashashga moslashgan, o'zaro erkin chatishib nasl beradigan barqaror organizmlar.
Rodentia	Kemiruvchilar	Vakillari hozirgi zamonda yashab turuvchi sutemizuvchilarning eng ko'p turlisi bo'lib, Yer yuzining deyarli hamma qismida tarqalgan va turlicha sharoitlarda – suvda, yerda, yer tagida va daraxtlarda yashaydi.
Sidebar	Yon chiziqlar	To'garakog'izlilar, baliqlar va suvda hamda quruklikda yashovchilarning itbaliqlaridag isezgi organlari sistemasi. Tananing har ikki yoni va bosh qismida joylashgan
Tubinares	Nayburunlilar	Tashqi ko'rinishi baliqchilarga o'xshaydigan, juda yaxshi uchadigan, ochiq suv, dengiz va okeanlarda yashaydigan qushlar
Turnikidae	Uchbarmoqlilar	Og'irligi 30-100 g keladigan, uzunligi 12-19 sm bo'lgan bedanaga o'xshash turnalar
Warmly	Gomoyoterm hayvonlar	Issiqqonli (tana harorati nisbatan doimiy bo'lgan) hayvonlar. Gomoyoterm hayvonlarga qushlar va sutemizuvchilar kiradi.
Yibrissions	Vibritsalar	Vibrissalar-shakli o'zgargan uzun, kattiq junlar. Ular ayrim tur sutemizuvchilarning bosh qismida, ba'zan panja va ko'krak qismida ham bo'lib, tuyg'u vazifasini bajaradi.

